

Mezopotámie

- neolitická revoluce (vznik zemědělství)
- suchá půda + záplavy → usazování úrodného bahna
- zavlažovací kanály
- rozdělení rolí ve společnosti
- řeky Eufrat a Tigris
- tehdejší civilizace vznikla zejména díky sumerským městům

Sumerové

- 4000 př. n. l.
- městské státy – Ur, Uruk, Lagaš, Kiš
- zikkurat – palácové/chrámové hospodářství
- na vrcholu společnosti
 - králové – palácové hospodářství
 - kněží – chrámové hospodářství
- klínové písmo
 - piktografické → znakové → slabičné
- Epos o Gilgamešovi
- zvědaví, mnoho poznatků
- matematika, astrologie
- dělení dne, týdne, roku

Akkadové

- hlavní město **Akkad**
- **Sargon I.** – „vládce čtyř světových stran“
- první centralizovaná říše

Starobabylonská říše

- jih Mezopotámie
- centralizovaný stát
- centrem město **Babylon**
- **Chammurapi**
 - vydal zákoník
 - princip „oko za oko, zub za zub“
- říše postupně upadala
- kolem roku 1594 př. n. l. byl Babylon dobyt Chetity

Novobabylonská říše

- **Babylon** = největší město tehdejšího světa
- **Nabukadnesar II.**
- dobytí Jeruzaléma
- Ištarina brána
- zikkurat boha Marduka = Babylonská věž
- visuté zahrady královny Semiramis (manželky Nabukadnesara II.)

Asyrská říše

- hlavní město **Ninive**
 - vybudované podle přesných plánů
 - symbol bohatství
 - knihovna
- vládce **Aššurbanipal**
- největší rozsah dobytého území
 - Egypt, Palestina, Malá Asie
 - král Asarhaddon
- dobytí Babylonu, srovnání se zemí
- nepřekonatelní válečníci, kruté tresty

Chetitská říše

- Malá Asie
- hlavní město **Chattušaš**
- vládce **Chattušiliš**
- objev výroby železa (1500 př. n. l.)
- dobyvatelé starobabylonské říše
- 1285 př. n. l. – bitva u Kadeše (Sýrie)
 - Ramesse II. (Egypt) × Chattušiliš
 - první mírová smlouva
- první Indoevropané, o kterých se dochovaly historické zprávy
- Bedřich Hrozný rozluštil jazyk

Féničané

- Foiničané
- dnešní Libanon
- městské státy – Byblos, Tyros, Sidon
- nejlepší mořeplavci starověku (obepluli Afriku)
- obchodníci – Afrika, středomoří
- purpur (foinix)
- fénická kolonizace – střední Španělsko, Itálie, ostrovy, severní Afrika (Kartágo)
- hláskové písmo (z písma egyptského)
 - 24 znaků bez souhlásek

Židé ve starověku

- 1800 př. n. l.
 - příchod Židů do Palestiny (Kanaán)
 - praotec Abrahám (město Ur)
 - odchod části do Egypta
- 1200 př. n. l.
 - prorok Mojžíš vyvádí Židy z Egypta
 - 40 let putování
 - smlouva s Bohem, desatero (hora Sinaj)
- usazení 12 kmenů v Palestině, doba soudců
- boje s Filištiny
- Saul – sjednocení Židů
- David – dobytí Jeruzaléma
- Šalamoun – stavba Chrámu
- spory, rozpad státu
- sever – Izraelské království
 - Samaří – dobytí Asyřany 722 př. n. l.
- jih – Judské království
 - Jeruzalém – dobytí Babyloňany 587 př. n. l., Nabukadnesar II.
 - odvezení elit, babylonské zajetí
 - po zničení Babylonu Peršany návrat, obnova Chrámu
- Palestina v područí Peršanů, Řeků (Alexandr), Římanů (Pompeius)
- 66–70 n. l. povstání Židovská válka
 - Titus dobyl Jeruzalém, zničil Chrám
- 135 n. l. povstání Bar Kochby
 - porážka
 - zákaz pobytu v Jeruzalémě
 - rozptýlení do světa → **diaspora**

Judaismus

- monoteismus
- není misijní
- Tóra (Tanach)
- JHVH (tetragrammaton)
- synagoga
- micva – 613 základních nařízení
- kipa (jarmulka)
- menora